

Raadsvergadering

Gemeente Teylingen

Datum: 4 juli 2019
Locatie: Raadhuisplein 1, Teylingen
Verslag: Ine Habraken van Het Notuleercentrum

Aanwezig:

College:

• Mevrouw C. Breuer	Burgemeester en voorzitter
• De heer B. Brekelmans	Wethouder
• De heer A. van Kempen	Wethouder
• De heer R. ten Boden	Wethouder

Griffie:

• De heer R. van Dijk	Griffier

Raadsleden

• Mevrouw M. de la Rie	VVD
• De heer F. Beijk	VVD
• De heer J. Bode	VVD
• De heer E. Braggaar	VVD
• De heer R. Konings	VVD
• De heer H. Verhoeve	VVD
• De heer R. Duindam	VVD
• Mevrouw R. Wietsma	CDA
• Mevrouw M. van Dijk	CDA
• De heer G. Dijkstra	CDA
• De heer P. Scholten	CDA
• Mevrouw S. de Vries-van den Beukel	CDA
• De heer F. van Swieten	Trilokaal
• De heer M. van Duijvenbode	Trilokaal
• Mevrouw S. Jaspers	Trilokaal
• De heer F. Wolters	Trilokaal
• De heer F. Koot	D66
• Mevrouw E. Alkemade-Augustinus	D66
• De heer B. van der Ploeg	D66
• De heer D. Verhoeff	GroenLinks
• Mevrouw L. Weijs-Gonzalez	GroenLinks
• Mevrouw S. Groenendal	PvdA
• De heer F. Nederstigt	ChristenUnie

Afwezig:

• De heer J. van Doesburg	PvdA
• De heer D. Piket	Trilokaal

1. Opening

Burgemeester Breuer opent de vergadering en heet alle aanwezigen en ook tv-kijkers van harte welkom. In deze raadsvergadering zal vooral de Kadernota worden besproken.

De heer Van Doesburg en de heer Piket hebben zich afgemeld.
De heer Koot is aanwezig zo lang zijn gezondheid dit toelaat.
In totaal zijn 23 leden aanwezig.

2. Vaststellen agenda

Burgemeester Breuer geeft aan dat GroenLinks heeft gevraagd om de schriftelijke vragen over de aanvraag kapvergunning mondeling te beantwoorden in deze raadsvergadering en deze toe te voegen aan de agenda. Er is een verzoek binnengekomen van VVD, CDA, D66 en GroenLinks om de motie bomenkap te agenderen. De burgemeester stelt voor om eerst het debat over de Kadernota te voeren en daarna de motie over de bomenkap te behandelen.

- **Het bepalen van de volgorde bij stemming**

De heer Nederstigt (ChristenUnie) heeft een voorstel van orde. In het presidium is besproken waarom de besprekingen van de Kadernota en de begroting zo lang duren en de conclusie is dat dit ligt aan de grote hoeveelheid ingediende moties die weinig financiële consequenties hebben voor de gemeente. Hij stelt voor om een deel van de moties die voor deze vergadering zijn ingediend, door te verwijzen naar de vakcommissies die in september plaatsvinden. In andere moties wordt uitgegaan van dekking door het resultaat van de jaarrekening waarmee een voorschot wordt genomen op de vergaderingen van 8 en 11 juli wanneer de jaarrekening wordt vastgesteld. De moties zouden in die vergaderingen moeten worden behandeld. Zo blijven er drie moties over die in deze vergadering behandeld kunnen worden. Hij geeft aan de twee moties van de ChristenUnie in de vakcommissie in september te willen inbrengen.

De heer Beijk (VVD) vindt dat als het onderwerp kastanjabomen op de agenda staat, het dan in de rede ligt om de motie hierover te behandelen.

Burgemeester Breuer vraagt of alle raadsleden het voorstel van de heer Nederstigt hebben gezien.

De heer Nederstigt (ChristenUnie) wijst erop dat de motie over subsidie voor het aardgasvrij maken te maken heeft met de Kadernota, en dus de begroting. De motie over nieuw beleid financieren door het schrappen van oud beleid, heeft ook te maken met de begroting.

- **Stemming ordevoorstel**

De heer Braggaar (VVD) vraagt om het voorstel van de heer Nederstigt in stemming te brengen. Burgemeester Breuer vraagt of er een stemming over het ordevoorstel nodig is. Dat is het geval.

Voor het ordevoorstel zijn de fracties van de PvdA, de ChristenUnie en Trilokaal.
Tegen het ordevoorstel zijn de fracties van het CDA, GroenLinks, D66 en de VVD.
Daarmee is het ordevoorstel verworpen met 6 stemmen voor en 17 stemmen tegen.

3. Bepalen volgorde van stemming

De eerste die genoemd wordt bij hoofdelijke stemming is de heer Konings.

4. Stemming twee amendementen en Verordening Erfgoedcommissie Teylingen

- **Amendement materieel en immaterieel erfgoed**

Burgemeester Breuer geeft aan dat in de vergadering van 6 juni de stemmen staakten zodat de stemming over amendementen en raadsvoorstel werden doorverwezen naar de vergadering van vandaag. Over de amendementen zal niet meer worden gediscussieerd.

Voor het amendement stemmen de fracties van D66, GroenLinks, ChristenUnie, CDA en PvdA.
Tegen het amendement stemmen de fracties van Trilokaal en de VVD.
Daarmee is het amendement aangenomen met 12 stemmen voor en 11 stemmen tegen.

- **Amendement over het borgen van de lokale historische kennis**

Voor het amendement stemmen de fracties van CDA, ChristenUnie, GroenLinks, PvdA en D66.
Tegen het amendement stemmen de fracties van VVD en Trilokaal.
Daarmee is het amendement aangenomen met 12 stemmen voor en 11 stemmen tegen.

- **Het geamendeerde raadsvoorstel**

Het geamendeerde raadsvoorstel wordt met algemene stemmen aangenomen.

5. Vragenkwartier

Er zijn geen mondelinge vragen.

6. Spreekrecht inwoners

- **Historische Kring Voorhout bij monde van de heer Else**

De heer Else draagt het gedicht 'Het Carillon van Ida Gerhardt' voor en zegt dat Voorhout sinds 1993 een toren heeft met 123 bronzen klokken. Na opmerkingen van omwonenden, worden alleen de uren tussen 6 tot 10 uur 's avonds geslagen en het carillon speelt op weekdays van 8 uur 's morgens tot 6 uur 's avonds. Het carillon wordt gewaardeerd door de inwoners, maar dreigt nu zonder enig overleg te worden weggenomen. Hij werpt tegen dat sprake zou kunnen zijn van roest, en de geluidklachten zijn al gehonoreerd. Een ander argument tegen zijn de niet begrote kosten maar volgens de heer Else hangen die mogelijk samen met een ontwerpfout en als dat zo is, horen de kosten op een andere plek te worden opgevoerd. Hij wijst erop dat als klankhamers vastroesten, er te veel bezuinigd is op onderhoud. Hij ziet om zich heen dat als een eigenaar zijn rijksmonument niet onderhoudt, hij vervolgens kan stellen dat onderhoud te kostbaar is en een sloopvergunning kan aanvragen. Zo ook bij het college. Hij pleit ervoor het carillon te behouden omdat het deel uitmaakt van het karakter van Voorhout en doet een dringend beroep op de raad om het besluit over het carillon te herzien. Hij stelt voor om de Commissie voor Kunst en de Historische Kring Voorhout hierbij te betrekken.

7. Kadernota 2020 - 2023

Burgemeester Breuer geeft aan dat in het eerste deel van de Kadernota verantwoording wordt afgelegd over wat er in de afgelopen periode is bereikt; in het tweede deel wordt vooruitgekeken. In eerste termijn voert de wethouder Financiën het woord, daarna volgen de algemene beschouwingen en toelichting op de moties, met eventueel per fractie een reactie op de moties. Verduidelijkende vragen zijn in eerste termijn toegestaan.

Het college heeft al schriftelijk gereageerd op de moties, op de recent ingediende of gewijzigde moties zal zij in de vergadering een reactie geven. Daarna volgt schorsing, waarna het verkeerslichtenmodel kan worden ingevuld. In de tweede termijn hebben wethouders de mogelijkheid om te interrumperen. Tot slot volgt stemming. De raad is akkoord met de voorgestelde werkwijze.

Wethouder Brekelmans vertelt dat de ambtelijke organisatie veel werk heeft gestoken in de Kadernota en dat is ook gebeurd in de werkgroep Verbetering p&c producten. De kritiek van de raad op de Kadernota van 2018 is meegenomen: de voorliggende nota is kort en overzichtelijk, en toegankelijk door meer tabellen. De Kadernota van 2019 is een opmaat naar verdere digitalisering.

Hij wijst erop dat er sprake is van een tekort. In 2022 en volgende jaren loopt dit op tot € 1 miljoen. In de nota worden college en raad opgeroepen om met voorstellen te komen om de begroting sluitend te krijgen. De bespreking hier is belangrijk voor een oplossingsrichting.

Hij wil meegeven dat er grote fluctuaties binnen korte tijd zijn, in de meicirculaire is sprake van een verdubbeling van het tekort; in september kan dit weer heel anders zijn. Hij waarschuwt voor al te rigoureuze maatregelen. Hij erkent het belang van bezuinigingen, maar vraagt om dit met beleid en zorgvuldigheid te doen.

Burgemeester Breuer meldt de uitkomst van de loting om de volgorde in eerste termijn vast te stellen: dit is als eerste ChristenUnie, gevolgd door D66, PvdA, CDA, Trilokaal, VVD en GroenLinks.

- **Eerste termijn**

De heer Nederstigt (ChristenUnie) geeft aan dat hij de twee moties van de ChristenUnie aanhoudt. De nota is bedoeld om kaders mee te geven aan het college voor het opstellen van de begroting. Hij vindt de nota goed maar vraagt zich af of daarin wel duidelijke keuzes worden gemaakt. Het college geeft vier mogelijkheden om het tekort te dekken: meer inkomsten genereren, minder uitgeven, schuiven met gelden en de algemene reserve gebruiken. Bij vermindering van de uitgaven wordt de kaasschaafmethode gebruikt. Hij meent dat met een kaasschaaf in de vinger snijden net zo veel pijn doet als de vinger afhakken. Hij pleit voor een duidelijke keuze en voor preventie. Wat centrumvisie betreft merkt hij op dat dit geen verzameling van bestaande projecten moet worden. Ook daar moet een duidelijke keuze worden gemaakt. In de Kadernota wordt geconstateerd dat de detailhandel terugloopt en hij suggereert wethouder Ten Bos om zijn aversie tegen het omvormen van de

Herenstraat tot autoloos dorpsplein op te geven. Hij geeft het college mee dat meer inkomsten genereren goed is, maar dat dit een relatie moet hebben met het behalen van maatschappelijke doelen. Hij is tegen het plaatsen van meer reclameborden.

Mevrouw Alkemade (D66) complimenteert het college en de organisatie met de Kadernota. Zij vindt de nota leesbaar en overzichtelijk en zal aan de hand van de vijf programma's van Vitaal Teylingen kaders, opmerkingen en uitgangspunten meegeven aan het college. Zij wil dit graag genotuleerd hebben zodat dit toetsbaar is bij de begrotingsbehandeling in november.

Prettig wonen in een biodiverse leefomgeving is in de Randstad van grote waarde: de onderwerpen verstedelijking en mobiliteit zouden dit jaar moeten leiden tot een deltaplan Mobiliteit Duin- en bollenstreek. Vanuit HLTsamen wordt al ingezet op bestuurlijk en ambtelijk commitment. D66 steunt die aanpak. De fractie vindt het te vroeg om te investeren in een nieuw regionaal investeringsfonds voor bovenlokale infrastructurele werken; de huidige middelen zijn nog niet helemaal besteed. Zij verzoekt het college om de raad eerst een evaluatie en onderbouwing toe te sturen, gekoppeld aan een mogelijk deltaplan.

D66 is blij met actieplan Fiets waardoor de bereikbaarheid wordt verbeterd en inwoners hun auto meer kunnen laten staan.

In november werd de motie Meer groen in woonwijken, dorpscentra en entrees unaniem aangenomen. D66 wil weten hoe het met de uitvoering staat.

Mevrouw Alkemade vindt het triest dat door het gedrag van inwoners en ondernemers extra kosten moeten worden gemaakt voor boa's. De inwoners vinden dat er gehandhaafd moet worden op uitstallingen, parkeren, overhangend groen, hondenpoep en zwerfafval. Zij pleit ervoor om communicatiemiddelen in te zetten voor het schoon en leefbaar houden van de gemeente.

Energiek en sociaal: de inkoop Jeugdhulp wordt vanaf januari 2021 gezamenlijk met de gemeenten Duin- en bollenstreek gedaan. D66 onderschrijft dat inkoop moet passen bij de lokale vraag en geeft als kader mee dat inwoners keuze voor vrije zorg moeten blijven hebben. Maatwerk, versnelling in innovatie en samenwerking in de keten moeten randvoorwaarden zijn. D66 dient hierover een motie in.

Teylingen heeft als een van de weinige gemeenten in Nederland de taakstelling beschut werk behaald en gaat dit verder uitbouwen.

Het uitgangspunt *Iedereen doet mee* is terug te vinden in de verenigingen en binnen de voorzieningen van de gemeente; het voorzieningenniveau is hoog. In Voorhout echter sluit dat laatste onvoldoende aan bij de toename van het aantal inwoners. Tijdens stakeholdersgesprekken is de wens geuit om de leefbaarheid en sociale cohesie binnen de kern te vergroten. Daarom dient D66 de motie Onderzoek naar realisatie multifunctionele accommodatie in Voorhout in.

Naast het uitgangspunt *Iedereen doet mee*, pleit ze voor het motto *Iedereen beweegt mee*. D66 wil dat er naast openbare fitness-plekken, een buurtsportcoach komt, zoals vermeld in het raadsprogramma Vitaal Teylingen.

Ondernemend en bruisend Teylingen: de voorkeur van D66 gaat uit naar recreatie voor eigen inwoners, dit in verband met de grootschalige woningbouwprojecten en zij pleit voor terughoudendheid met betrekking tot massatoerisme.

8% van de begroting wordt geïnvesteerd in *duurzaam denken en doen* en de gemeente is daarmee een voorbeeld in de regio. In navolging van Amsterdam en Haarlem, zou Teylingen een subsidiepot voor huiseigenaren die aardgasvrij willen worden, moeten creëren. D66 dient de motie Subsidie voor aardgasvrij maken van woningen in.

Modern bestuur, invloedrijke bewoners: de ambities binnen dit programma blijven achter bij de verwachtingen en de aangenomen moties uit 2018 zijn nog niet uitgevoerd. Zij pleit ervoor om inwoners en ondernemers vroeg te betrekken bij projecten. D66 verwacht hiertoe van het college een plan van aanpak en wil het college meegeven om in de organisatie te onderzoeken welke participatietrajecten goed zijn verlopen en welke niet; om daarvan te leren.

De wet digitale overheid is op 1 juli 2019 in werking getreden. D66 is voor digitaliseren maar wil daarnaast oog houden voor mensen die daarin niet meekunnen.

D66 vindt dat Vitaal Teylingen op koers ligt, maar wil ook de financiën gezond houden zonder alle ambities overboord te gooien of rigoureuus te bezuinigen.

Extra inkomsten: de VNG zou bij het rijk moeten inzetten op hogere uitkeringen. D66 wil dat het college dit in een brief laat weten aan de VNG en het rijk.

D66 vindt het exploiteren van zonneweides geen taak van de gemeente; in Teylingen kunnen nog veel daken met zonnepanelen worden bedekt.

Zij pleit ervoor om in te zetten op subsidiebijdragen en stelt voor om de tool Vindsubsidies te gebruiken. Er is recent onderzoek gedaan naar de hoeveelheid subsidies per gemeente en zij stelt

voor om bij de vijf meest succesvolle gemeenten navraag hiernaar te doen.

Verkoop van vastgoed is een goed plan, maar de raming hiervoor ontbreekt.

D66 is voor een minimale verhoging van de OZB, bijvoorbeeld voor niet-voorzien uitgaven zoals het buurtpark Molentocht en om maatschappelijk voorzieningen in stand te houden.

Inruilen oud voor nieuw: als een gemeente moet ombuigen, horen de verbonden partijen hierin ook hun aandeel te leveren middels een gelijk percentage. D66 verwacht dat het college zowel kritisch kijkt naar het deelnemen aan verbonden partijen als naar het verlagen van de financiële bijdrage daaraan. Er moet worden gekeken naar verlaging van de kosten van de organisatie en bedrijfsvoering, met name kosten van externe inhuur. Door externe inhuur wordt ook nog eens geen eigen expertise opgebouwd. Er kan meer regionaal worden samengewerkt met betrekking tot de inzet van expertise. Ook kan er gezamenlijk worden ingekocht.

D66 wil dat de algemene reserve alleen bij uitzondering wordt ingezet en wijst erop dat er elk jaar een overschot is door onderbesteding van de begroting.

Het is onzeker hoe de gemeentefondsuitkering zich ontwikkelt met betrekking tot het klimaatakkoord en het btw-compensatiefonds. Over dat laatste staat alleen een onzekerheidsadvies in de meicirculaire en geen berekening. Dit hoort thuis in de risicoparagraaf en daardoor hoeft hiermee geen rekening te worden gehouden. D66 pleit ervoor om hiervoor de algemene reserve in te zetten.

Burgemeester Breuer deelt mee dat het verslag van deze vergadering schriftelijk is.

Mevrouw Groenendaal (PvdA) heeft geen moties ingediend, maar er liggen er wel enkele op de plank die zij tijdens de vergadering zal indienen als dit nodig mocht zijn. Zij is het met de heer Nederstigt eens dat een deel van de ingediende moties in de vakcommissies thuishoren.

Vorig jaar is gestart met het collegewerkprogramma met veel onderzoek naar te voeren beleid betreffende de nieuwe Centrumvisie, het afvalbeleid, data-analyse op gebied van welzijn en zorg en duurzaamheid. Voor dat beleid moeten wel financiële middelen beschikbaar zijn. Zij wijst op het grote gat in de begroting. Het college vraagt de raad het probleem dat is ontstaan door een gebrek aan duidelijke keuzes, op te lossen. Dat voelt niet goed voor haar fractie. Zij vindt het tekenend dat een van de collegevoorstellen is: over te gaan tot de kaasschaafmethode; dit is het middel bij uitstek voor bestuurders die niet kunnen kiezen. Het tekort wordt veroorzaakt door de grote ambitie uit het collegewerkprogramma waar de PvdA overigens achterstaat. Zij voorziet dat door toepassing van de kaasschaafmethode onderdelen die het niet zo goed doen, het slechter gaan doen; onderdelen die het goed doen, doen dat iets minder, maar iedereen voelt de pijn en de hele organisatie is slechter af. Zij stelt voor om over de inhoud te praten en keuzes te maken.

Duurzaamheid: in 2014 diende de PvdA de motie Tijdig naar duurzaam 2030 in, de voorstellen daartoe in de Kadernota vindt zij mager en eerder losse acties dan beleid. Hoe gaat de gemeente om met de opgelegde RES? Gaat de gemeente burgerenergiecoöperaties stimuleren? Nu het Klimaatakkoord er ligt, kan de gemeente aangeven hoe in 2021-2025 wijken vrij van aardgas kunnen worden gemaakt.

Zorg en welzijn: de PvdA complimenteert de wethouder met het behalen van het aantal beschutte werkplaatsen. Onduidelijk is hoeveel uitbreiding van de plaatsen gaat kosten. Goede ramingen kunnen makkelijk worden gemaakt aan de hand van de kosten van al gerealiseerde plaatsen. Vreemd is dat het college aangeeft dat de kosten onbekend zijn maar dat het tekort wel gedekt kan worden uit het overschot uit de buigmiddelen.

Jeugdhulp: dit jaar is er € 350 miljoen extra beschikbaar gesteld door het rijk, de drie jaren daarna € 190 miljoen. In de Kadernota staat nog steeds dat de VNG zal aandringen op extra geld. Dit is niet up-to-date. Wat betekent dit bedrag voor Teylingen, is dit genoeg?

In de Kadernota staat dat belangrijk is dat niet steeds meer kinderen zorg nodig hebben. Betekent dat meer inzet op preventie? Bijvoorbeeld als blijkt dat kinderen te maken hebben met een vechtscheiding van hun ouders? Of wordt hier bedoeld dat er barrières worden opgeworpen voor hulp?

Zij wijst erop dat er een groot aantal p.m.-posten voorkomt. Zij vraagt het college om meer inzicht in posten zoals maatschappelijke opvang beschermd wonen, uitvoering WMO en Participatiewet.

Ruimte: bij de invoering van de Omgevingswet is budget beschikbaar maar geldt dit ook ten aanzien van de uitspraak van de Raad van State over stikstof? Zij wijst erop dat driekwart van bouwend Nederland op dit moment stilligt. Dat kost de maatschappij en overheid veel geld. Hierdoor kan het tekort oplopen. Zij vraagt het college hoe het hier tegenaan kijkt.

Welke invloed heeft de woonliberalisering op het contingent sociale huurwoningen, met name de huurverhoging 2019? Elders in het land zien binnen- en buitenlandse investeerders een verdienmodel in de liberalisering. Een lege sociale huurwoning kan worden verkocht als vrijesectorwoning. Huurders in Teylingen komen door de stijgende WOZ-waarden in financiële problemen, met name de ouderen.

Zij roept het college en ook landelijke partijen op, om te kijken wat hieraan is te doen.

Mevrouw Wietsma (CDA) complimenteert college en ambtenaren met de leesbaarheid van de Kadernota. De Kadernota laat een meerjarenperspectief met een oplopend tekort tot bijna € 1,5 miljoen zien. Er worden voorstellen gedaan met een onduidelijke financiële dekking. Voor een deel gaat het om niet te kwantificeren risico's zoals het sociaal domein, de Centrumvisie en het afvalbeleid. De meicirculaire laat een negatieve impact zien op het saldo van de begroting, 2020-2023. Wat vindt het college daarvan? Welke ambities uit het collegewerkprogramma zouden kunnen worden herzien?

Het college geeft vier oplossingsrichtingen om de financiële positie te versterken. Met de vierde stap, het bij uitzondering inzetten van de algemene reserve, is de partij het oneens: hiermee wordt de financiële positie helemaal niet versterkt. Zij noemt dit misbruik van de algemene middelen en herinnert aan de afspraken die zijn gemaakt over de inzet van algemene middelen. De partij is het eens met de drie eerste oplossingsrichtingen, die wat haar betreft naast elkaar kunnen worden gebruikt. Zij geeft een toelichting hierop.

Het verwerven van extra inkomsten: zij brengt in herinnering dat het CDA in 2016 een motie indiende om de subsidiepraktijk aan te jagen. De motie haalde het niet maar het CDA doet nu een nieuwe poging. Zij is het eens met aanstelling van een functionaris subsidieverwerving. Zij stelt voor om toeristenbelasting te heffen. Het CDA vindt het geen goed idee om reclameborden te plaatsen en ziet dat als horizonvervuiling.

Inruilen oud voor nieuw: het CDA vindt dat gekeken moet worden of bijdrage aan de economische agenda voldoende heeft opgeleverd. Het gaat economisch beter en daarom zouden sommige bijdragen niet meer nodig kunnen zijn.

Verminderen van kosten: het CDA noemt efficiënter werken bij de afdeling strategie, verhoging taakstelling regionale samenwerking, taakstelling voor terugdringing bestuurlijke overhead, versobering representatie. Ook is terugdringen van de kosten voor externe inhuur mogelijk. In de Kadernota staan 20 gevallen van externe inhuur. Zij herinnert eraan dat scholing van ambtenaren de kwaliteit ten goede komt en wijst ook op het belang van directe communicatie met de inwoners. Maar op indirecte communicatie kan worden bezuinigd, zoals het maken van filmpjes.

Inzet van de algemene reserve: in 2016 heeft de auditcommissie een beleidslijn besproken, dit is terechtgekomen in de nota Reserves en voorzieningen 2018. Daarin wordt aangegeven dat er een vuistregel moet komen voor de hoogte en de inzet van de algemene reserve. Het voorstel is een ondergrens van € 50 miljoen; boven dat bedrag is het vrij aanwendbaar. Regels voor het aanwenden van die reserve laten zich moeilijk vastleggen omdat dit een politiek-bestuurlijke aangelegenheid is. Er zijn wel uitgangspunten, namelijk: geen potverteren, rendementvol besteden; -in de kadernota staat dat hiervoor een extern advies wordt overwogen, maar het CDA is daartegen- en investeringen met een terugverdienkarakter en in duurzaamheid. Zij concludeert dat de algemene reserve niet kan worden gebruikt om begrotingstekorten af te dekken en pleit ervoor om de hierboven gestelde uitgangspunten in acht te nemen. Zij stelt investeringen in sportpark Elstgeest voor of een voorziening voor verenigingen die op zoek zijn naar accommodatie. Het CDA is tegen het gebruik van de reserve voor het betalen van het hoge salaris van een ambtenaar zoals de manager communicatie bouwprojecten.

Het CDA ziet de volgende besparingen op de ambities van het college.

Prettig wonen voor iedereen: het CDA is akkoord met het vinden van oplossingen voor geschikte accommodatie, bijvoorbeeld voor het Historisch Genootschap van Warmond, Warmelda.

Het CDA is blij met de extra 2 fte boa.

Het CDA vraagt naar de onderbouwing van het actieplan Fiets waar € 100.000 structureel is begroot en vraagt of het gaat om verbetering van bestaande paden of ook voor nieuwe.

Op 26 juni is de nota toegankelijkheid openbare ruimte voor mensen met een beperking verschenen, maar het CDA vindt dit erg laat en meent dat er sprake is van plak- en knipwerk. Er staan geen concrete voorstellen in. Zij stelt voor een knelpuntenschouw te doen en later de nota opnieuw aan te leveren.

Energiek en sociaal: het CDA hoopt door vroegsignalering op scholen slagen te maken in verband met de Jeugdhulpverlening. De pilot met extra psychologische hulp op school was succesvol. Huisartsen werken steeds beter samen met het JGT, een aanstelling van een PLH jeugd binnen het JGT is van toegevoegde waarde voor het samenwerkingsverband. Dit zal leiden tot snellere zorg en een afname van doorverwijzing naar specialistische zorg. Samenwerking tussen gemeenten en eerstelijns zorg is hierbij essentieel; het CDA dient daarom de motie PLH jeugd in. Het CDA vindt het belangrijk dat mantelzorgers extra worden ondersteund en hoopt op een voorziening mantelzorg met verblijf voor Teylingen.

Zij verwijst naar pagina 18 van de kadernota en geeft aan dat de klokkentoren met het carillon past bij kunst in de buitenruimte en dient een motie in tot behoud hiervan.

Ondernemend en bruisend: het CDA vindt het belangrijk dat de uitkomst van de Centrumvisie geen teleurstelling wordt in verband met de financiële haalbaarheid. Zij wijst erop dat er al plannen liggen voor het centrum van Sassenheim die voortvarend ter hand zouden kunnen worden genomen.

Duurzaam denken en doen: het is van belang om concrete maatregelen te nemen, de uitvoeringsagenda van het energieakkoord Holland Rijnland en de eigen duurzaamheidsagenda moeten in elkaar worden geschoven en zij vraagt naar de stand van zaken, het tijdspad en de kosten. Als dit niet mogelijk is, vraagt het CDA aan het college om dit tijdig te laten weten. Het CDA is in dit geval niet voor het invullen met externe inhuur maar voor inzet van eigen ambtenaren. Zij vindt het opmerkelijk dat de ambities met betrekking tot dit onderwerp ontbreken. Het CDA dient de motie CO₂-prestatieladder in om de CO₂-uitstoot in Teylingen te monitoren. Het terugdringen van CO₂ is een belangrijke doelstelling van het energieakkoord Holland Rijnland.

Het CDA heeft onlangs vragen gesteld over Teylingen als fairtrade-gemeente, nu aanbesteding en inkopen via HLT worden gedaan en de partners niet het predicaat fairtrade hebben. In de Kadernota wordt een coördinator maatschappelijk verantwoorde inkoop aangekondigd die het beleid zal monitoren.

Modern bestuur en invloedrijke inwoners: het CDA heeft de motie renovatie rode speeltuin ingediend; de rode speeltuin is een initiatief van een betrokken burger. Het CDA wil graag dat het college ook met betrekking tot de bezuinigingen, goed blijft luisteren naar haar inwoners.

Het CDA is niet voor de kaasschaafmethode en vindt dat er keuzes moeten worden gemaakt om te bezuinigen.

De heer Van Swieten (Trilokaal) vindt de kadernota goed leesbaar en dankt de samenstellers hiervan. Helaas is er sprake van een stijgend negatief saldo en dit moet worden gecompenseerd. Een gemakkelijke oplossing is om de OZB te verhogen maar er is afgesproken om dit niet te doen.

Trilokaal vindt dat de gemeente via de VNG druk moet zetten op het rijk om de bijdrage aan het gemeentefonds te verhogen. Hij noemt verkoop van onroerend goed een mogelijkheid; dit levert echter maar eenmalig inkomsten op. Beter is te kijken naar investeringen op duurzame initiatieven.

Oud voor nieuw beleid: daar staat Trilokaal achter. Het naar achter schuiven van zaken kan alleen als daardoor geen veiligheidsrisico's ontstaan of dit geen extra kosten in de toekomst veroorzaakt.

Vanwege het toenemende aantal inwoners en bezoekers die recreatie zoeken, is een toerismebelasting een goed idee. Op handhaving moet echter niet worden bezuinigd. De plannen rond de ruïne worden ondersteund door Trilokaal, onderzoek naar de grootte van de eventuele tuinen vindt de partij echter prematuur. Het park moet rendabel zijn en voldoende bezoekers trekken.

Trilokaal maakt zich zorgen over het stikstofbeleid en de gevolgen voor de gemeente, de bouwprojecten en de huizenprijzen. Hij hoopt dat het college snel een onderzoek hiernaar instelt en dit rapporteert aan de raad.

Hij vindt het opmerkelijk dat een aantal zaken die te maken hebben met *Prettig wonen*, niet op schema liggen, hij noemt de woonvisie of de bouwlocaties zoals Langeveld en Boekhorstpolder; over het laatste staat geen enkele informatie in de Kadernota.

De onderwerpen parkeerbehoefte en parkeernormen lopen achter op de planning en dit zou gekoppeld kunnen worden met actieplan Fiets als de parkeernorm teruggebracht kan worden.

De bereikbaarheid, bijvoorbeeld de randweg Voorhout, is niet op schema. Trilokaal vraagt zich af waarom en vraagt het college om een reactie.

De ambities voor de zorg zijn ingewikkeld: de acties in de kadernota zijn moeilijk te kwantificeren en Trilokaal wil daar zo snel mogelijk duidelijkheid over krijgen. Op p.m.-posten keuzes maken is erg moeilijk.

Duurzaamheid: Trilokaal kijkt uit naar de agenda die eraan komt.

Moties moeten te maken hebben met de Kadernota en daarom heeft Trilokaal op dit moment geen moties ingediend.

Mevrouw De la Rie (VVD) complimenteert iedereen die betrokken is bij het maken van de Kadernota, maar zij vindt dat er heel veel projecten in Teylingen zijn. Aan het eind van het politieke seizoen is het goed om daarbij stil te staan. Zij wijst erop dat Teylingen op plaats 23 van beste gemeenten staat. Zij noemt het begrotingsgat teleurstellend en het grote aantal p.m.-posten onacceptabel. Aan de raad wordt gevraagd kaders mee te geven. Veel handreikingen voor een sluitende begroting geeft het college niet. In de komende jaren wordt meer geld uitgegeven dan er structureel binnenkomt. Als er niets gebeurt, moeten de lasten worden verhoogd en daar is de VVD geen voorstander van. Het is beter het geld in de portemonnee van de inwoners te laten, dat is ook beter voor de economie. De

VVD wil keuzes maken door terug te gaan naar de kerntaken, zich te houden aan de eigen financiële kaders en beter te sturen op zaken die elders belegd zijn.

De VVD wil een krachtige maar kleine overheid. Teylingen moet zich bezighouden met bereikbaarheid, veiligheid, het doelmatig en veilig uitvoeren van taken in het sociaal domein en het versterken van de lokale economie. Mensen en middelen moeten doelmatig worden ingezet en niet voor zaken die ergens anders thuishoren, zoals te vaak gebeurt.

Financiële kaders: behoeftes van inwoners veranderen voortdurend en dat heeft invloed op het uitvoeren van kerntaken. De VVD vindt dat daarbij te weinig gekeken wordt naar het schrappen van oud beleid. Het stapelen van beleid blijft doorgaan in alle domeinen. Dat maakt het leven van de inwoners en de organisatie niet makkelijk en daarmee zijn te veel onnodige kosten gemoeid.

Er zijn afspraken gemaakt over het gebruik van de algemene reserve; de VVD wil dat die worden nageleefd en dient de motie nieuw beleid, met dekkingsvoorstel, in. Zij vindt dat eerst moet worden afgewogen of oud beleid kan worden geschrapt, of extra inkomsten kunnen worden gecreëerd en of een voorstel een kwaliteitsimpuls heeft voor Teylingen. In dat laatste geval steunt de VVD financiering uit de algemene reserve. Zij wijst erop dat het niet wenselijk is om bij toevallige meevallers projecten te zoeken.

Budgetten op afstand: een groot deel van de taken wordt met andere gemeenten en organisaties uitgevoerd maar daardoor is een deel van de begroting niet meer te beïnvloeden. Daarmee komt het budgetrecht van de raad in het gedrang. Bij minder inkomsten van het rijk moet er bezuinigd worden op een steeds kleiner deel van de begroting; de VVD is daartegen. Zij vindt dat overige gemeenten ook moeten bezuinigen. Daarover dient de VVD een motie in.

Hiernaast wil de VVD stilstaan bij de thema's *wonen en duurzaamheid*. Beschikbaarheid van voldoende geschikte woningen is al heel lang een probleem maar de problemen lijken ingewikkelder te worden. De oplossing is blijven bouwen. Er is meer aanbod nodig voor verschillende groepen en budgetten. Een integrale aanpak en snelheid is daarbij nodig en de VVD vraagt het college om een integraal voorstel voor het creëren van voorwaarden. Teylingen is in de gelukkige omstandigheid dat ze grote plannen zoals Boekveld en Langeveld kan ontwikkelen. De VVD maant tot haast met het uitvoeren. Ze vindt het belangrijk dat er wordt gehandhaafd op illegale huisvesting.

Duurzaamheid: er moet de komende jaren veel gebeuren maar duurzaamheid is een containerbegrip. Het is onduidelijk wat er op welke manier moet gebeuren en wat er van inwoners en gemeente wordt verwacht. Het is de bedoeling dat de grote doelen worden opgedeeld in behapbare stukken en daarvoor is structuur en een agenda nodig. Belangrijk is om aansluiting te zoeken bij bestaande activiteiten en kennis.

De VVD wijst erop dat bij ongewijzigd beleid, de gemeente afstevent op tekorten. De raad moet goed afwegen wat nodig is.

De heer Konings (VVD) licht de motie over lachgas toe. Lachgaspatronen worden gebruikt voor ballonnen. Lachgas is erg goedkoop en erg schadelijk. De VVD maakt zich zorgen omdat de patronen worden gebruikt door een jonge doelgroep die gemakkelijk aan dit gas kan komen. De VVD roept de gemeente op om in de APV op te nemen om het gebruik te verbieden, ook al is dit moeilijk.

De heer Verhoeff (GroenLinks) merkt op dat op een enkele motie na, er geen aanleiding is om de moties binnen vakcommissies te bespreken. Hij complimenteert het college en de ambtenaren met het eindresultaat, een stap vooruit in vergelijking met de voorgaande nota. Hij is te spreken over de manier waarop het college de stand van zaken behandelt wat betreft sociaal, duurzaam, klimaat, zorg, innovatie en eerlijk delen; over de inhoud is hij minder tevreden. Het principe was om alles op groen te krijgen, echter het geschetste beeld is daarvoor niet realistisch genoeg. Hij pleit ervoor om in de volgende rapportage een versie te krijgen waarin de raad kan bijsturen.

Hij gaat het kader voor de begroting doornemen aan de hand van de pijlers uit Vitaal Teylingen en daarbij aangeven wat zeker door moet gaan, wat ter discussie kan staan en ook wordt er een intensiveringsvoorstel met dekking gedaan.

Prettig wonen voor iedereen heeft wat GroenLinks betreft vooral te maken met bouwen voor mensen die een woning nodig hebben. GroenLinks vindt dat het Makelpunt in ieder geval moet doorgaan, stelt het verhogen van de kwaliteit van het onderhoud van park Molentocht ter discussie en is voorstander van actieplan Fiets. Uit de beantwoording van de door GroenLinks gestelde vragen, blijkt dat de bedragen zijn gebaseerd op een investering van € 2 miljoen die nog niet is uitgewerkt. Hij kan zich niet voorstellen dat dit bedrag in 2020 kan worden geïnvesteerd. De afschrijving start pas in 2021.

GroenLinks stelt voor om vanaf 2021 oplopend € 100.000 op te nemen in drie jaar.

Energiek en sociaal: hier gaat terecht veel geld naartoe: de gemeente heeft een sociaal-maatschappelijke verplichting. De p.m.-posten voor passende hulp gaan over veranderingen die in

2020 ingaan. GroenLinks vraagt zich af of Teylingen hier op tijd klaar voor is en vraagt het college om dit toe te lichten. De investeringen voor de pilots vroegsignalering en aanpak huiselijk geweld zijn te mager en GroenLinks wil deze verdubbelen naar € 80.000. De projecten leveren bewezen resultaten op en als hier niet wordt geïnvesteerd, ontstaan er verderop in het traject hogere zorgkosten.

GroenLinks heeft hiertoe een motie ingediend. Investering in respijtzorg is daarop gericht en niet op waardering in geld. De huidige investeringen steken schril af tegen de behoefte tot het borgen van muziekonderwijs op basisscholen van structureel € 70.000 per jaar. Hij vraagt zich af of die post niet door bestaande organisaties kan worden gedragen. Hiernaast is er veel inhuur van externen. Hij wil daarop graag een reactie van de gemeente.

Ondernemend en bruisend: in de pijler wordt ingezet op een toekomstbestendige economie en groei maar anderzijds gaan op gebied van toerisme, alle remmen los. GroenLinks pleit ervoor om te focussen op kwaliteit. Geen airbnb maar wel verantwoord kamperen en recreëren. De projecten Recreatie en toerisme worden door GroenLinks ter discussie gesteld.

Duurzaam denken en doen is voor GroenLinks het speerpunt uit Vitaal Teylingen en daar gaat geen geld naartoe. Het blijft bij de bedragen in de reguliere begroting. Er wordt niets extra's geïnvesteerd terwijl de gemeentelijke opgaven enorm zijn. Het college heeft goede stappen gezet met oprichting van Meermaker en de voorstellen voor afvalbeleid. Op dit dossier is het college echter volgend op landelijke richtlijnen, Holland Rijnland et cetera. Daarom pleit GroenLinks in een motie voor investering in een strategisch adviseur duurzaamheid. Deze kan met voorrang beziggaan met het versneld verduurzamen van maatschappelijk vastgoed.

Een proactieve rol is er voor het college in de opgave op het gebied van energie voor inwoners, woningcorporaties, netbeheerders en ondernemers. Hij brengt in herinnering de breed aangenomen motie over de GPR-scores en het daarna verschenen rapport van het college hierover. Hij roept het college op in die geest verder te handelen. Een ambitieus plan over het maatschappelijk verantwoord inkopen maakt hier ook deel van uit. Hij pleit voor ambitie en lef en vindt de passieve reactie op de ambitie voor 100.000 zonnepanelen daar geen goed voorbeeld van.

GroenLinks komt na de vakantie met een voorstel over de informatieplicht energiebesparing.

Modern bestuur en invloedrijke inwoners: het college is goed op de hoogte van de wijzigingen die op haar afkomen en op basis van aangenomen moties zijn er acties uitgezet met het daarbij horende financiële plan. Onduidelijk is wat er precies is uitgevoerd. Samenwerken aan verbinding binnen HLTsamen moet meer behelzen dan een toekomstbestendige digitale infrastructuur; het is een middel en geen doel op zich. Concrete actie om te komen tot ontschotting en betrekken van inwoners en ondernemers bij gemeentelijke besluitvorming is onvoldoende.

Modern bestuur vraagt om modern vergaderen; hij herhaalt dat effectief vergaderen inhoudt: een onderzoek naar een vergadermodel met een beeldvormende raadsvergadering met ruimte voor inspraak en participatie van inwoners en ondernemers; een oordeelsvormende raadsvergadering; en een besluitvormende raadsvergadering. Bij dit model vervallen de commissievergaderingen. Hij roept om zich te laten inspireren door gemeenten die dit model hebben geïmplementeerd zoals Zeist, Venlo en Eersel en wijst erop dat dit vergadermodel effectiever en sneller is. Iedere variant op dit thema vindt GroenLinks bespreekbaar.

Een visie op het communiceren in de buitenruimte: in het kader hiervan stelt het college beleid voor reclameborden en aankondiging voor evenementen voor, maar GroenLinks is niet bekend met deze visie.

Financieel: het college vraagt kaders voor een sluitend meerjarenperspectief. Het college pleit voor het invoeren van toeristenbelasting, in het verleden was de opbrengst € 165.000, en GroenLinks is het daarmee eens. GroenLinks steunt het neerzetten van reclameborden mits deze niet vlak langs de weg staan. GroenLinks ziet liever initiatieven uit de samenleving voor zonneweiden dan van de gemeenten. De partij vraagt het college te komen met voorstellen voor oud voor nieuw, maar wil daarbij het sociaal domein en duurzaamheid ontzien, en voorstellen voor vermindering van kosten. GroenLinks is niet voor de kaasschaafmethode.

De posten die voor GroenLinks ter discussie staan, bedragen € 300.000. Inzet van de algemene reserve hiervoor is niet bespreekbaar omdat die alleen mag worden ingezet voor deels renderende investeringen. Hij vindt het zorgelijk dat in deze tijden van hoogconjunctuur de gemeenten worden geconfronteerd met tekorten maar vindt niet dat de gemeente haar maatschappelijke taken moet bevriezen. Hij vindt het onbehoorlijk dat het rijk bezuinigingen over de schutting heeft geworpen en pleit ervoor om via de VNG hiertegen te protesteren; hij vindt dat de basis van het land hierdoor wordt uitgehold. Hij stelt voor het saldo van 2018 in te zetten voor een aantal eenmalige posten uit Vitaal Teylingen.

- **Reactie van het college eerste termijn**

Wethouder Brekelmans vraagt wat D66 precies vroeg over het actieplan Fiets.

Mevrouw Alkemade (D66) geeft aan dat het ging om het groen in de woonwijken en de entrees.

Wethouder Brekelmans neemt daar nota van, het is een technische vraag die later zal worden beantwoord. De vraag van de PvdA over de Jeugdhulp zal worden beantwoord door wethouder Van Kempen.

In antwoord op de vraag van het CDA hoe het college naar de meicirculaire kijkt, geeft de wethouder aan dat er nog geen officieel standpunt is, maar het college is niet blij met de tegenvallers die oplopen tot € 1,5 miljoen in 2023/2024. Dat bedrag is opgebouwd onder andere uit de component btw-compensatiefonds, die vorig jaar ineens niet meer mocht worden meegenomen door de provincie en dat scheelt structureel € 8 ton. De gemeente heeft daarover overleg gehad met de provincie. Hij geeft ook aan dat voogdij voor een 18+ kind erg duur is en kan oplopen tot € 1,5 ton per kind. Hij wijst erop dat de meicirculaire grote fluctuaties kent en als er meevallers zijn, gaat het ook weer snel de goede kant op. Rust houden is gepast.

Er is nog geen standpunt over het invoeren van toeristenbelasting.

Hij geeft aan dat actieplan Fiets een belangrijk politiek punt is, de inschatting is dat de kosten € 2 miljoen bedragen verspreid over een aantal jaren.

De heer Verhoeff (GroenLinks) meent dat een begroting sluitend moet zijn en moet aansluiten bij het beleid. Gaat dit lukken?

Wethouder Brekelmans bevestigt dit en gaat verder met het betoog over actieplan Fiets: de kosten zijn een raming. Hij komt later op het plan terug.

Hij geeft aan dat wat betreft de stand van de woningbouw, er sprake is van een enorme productie de afgelopen vier, vijf jaar in Teylingen en het tempo van oplevering is hoog. De informatie over de plannen Langeveld en Boekhorst staat in het projectoverzicht dat ieder kwartaal wordt aangeleverd in de commissie Ruimte. Men is ambtelijk al begonnen met de voorbereiding van Langeveld. Nieuw Boekhorst wordt een compleet nieuwe wijk met allerlei voorzieningen en dat moet worden meegenomen in de Omgevingsvisie. Hij adviseert partijen als zij de informatie in de commissie te beknopt vinden, er daar melding van te maken.

GroenLinks vraagt of het wel goed is om met € 100.000 kapitaallasten actieplan Fiets te beginnen, en de wethouder is het ermee eens dat het wellicht niet mogelijk is om in een keer € 2 miljoen weg te zetten, daardoor zijn de kapitaallasten ook niet zo groot en komt het anders in de begroting. Hij bedankt GroenLinks voor de tip.

Hij informeert bij de raadsleden naar de vraag over de reclameborden.

De heer Verhoeff (GroenLinks) geeft aan dat het college op grond van een visie op het communiceren in de buitenruimten, beleid voorstelt over reclameborden en evenementenaankondigingen. Hij zegt dat hem onbekend is dat er visie of beleid gereed is.

Wethouder Brekelmans verwijst de vraag door naar zijn collega.

Wethouder Van Kempen antwoordt op de vraag van de PvdA over Jeugdhulp, dat de bedragen voor Teylingen al bekend zijn. In 2019 is dat € 582.000, in 2020 € 440.000, en in 2021 € 442.000. Deze informatie is de raadsleden per mail toegestuurd op 22 juni.

Hij vertelt naar aanleiding van de opmerking van GroenLinks, dat hij zelf ook als discussiepunt op zijn lijstje voor een sluitende begroting heeft staan: kan het muziekonderwijs niet beter uit de lumpsum worden bekostigd, dan door de gemeente. Hij stelt voor om dit punt later dit jaar in de raad te bespreken.

Hij reageert op twee moties die zijn gewijzigd. Op de motie Onderzoek naar realisatie multifunctionele accommodatie Voorhout van D66, antwoordde het college die te willen steunen en meenemen in de Centrumvisie. De heer Van Kempen voegt daaraan toe dat volop wordt gewerkt aan de Centrumvisie, die een sociale component moet hebben en de multifunctionele accommodatie past daarin. In de gewijzigde versie van de motie gaat het over een onderzoek dat losstaat van de Centrumvisie en daarom ondersteunt hij hem niet. Aannemen van de motie zal inzet van capaciteit en financiën vergen.

Hij steunde de ongewijzigde motie Aanpak versnelling innovatie in de zorg, niet, omdat hem werd gevraagd een plan van aanpak voor innovatie in de zorg op te stellen. Hij bestrijdt dat er geen innovatieve projecten zouden zijn. Hij noemt de JGT's. Hij is er het er wel mee eens dat het aan de

kant van de zorgaanbieders te langzaam gaat en vindt dat niet het college maar de zorgaanbieders een plan van aanpak zouden moeten maken en er zou een instrument moeten komen om hen dat te verplichten. In de nieuwe motie wordt de suggestie gedaan om dat laatste mee te nemen in het contracteerbeleid en dat ondersteunt hij. Hij gaat ervan uit dat de collega's in de Bollenstreek het hiermee eens zijn maar dat moet worden besproken. Hij steunt de motie.

Mevrouw Groenendal (GroenLinks) deelt mee dat er op 22 juni geen mail is ontvangen.

Wethouder Ten Boden antwoordt op de vraag over reclame in de buitenruimte, dat deze rommelig is en er wordt gesuggereerd om dit te digitaliseren. Ook vragen verenigingen om aankondigingen te mogen doen. Dit was reden om een visie op te stellen over communicatie in de buitenruimte. Daarbij wordt ook gekeken naar veiligheid.

Burgemeester Breuer vraagt de raadsleden om het verkeerslichtenmodel in te vullen. De vergadering wordt geschorst tot 21.30 uur.

- **Schorsing**
- **Heropening**

Burgemeester Breuer heropent de vergadering. Zij deelt mee dat de ChristenUnie nog een viertal moties indient, die op dit moment niet in het systeem staan. GroenLinks heeft een gewijzigde motie.

Mevrouw De la Rie wil de heer Nederstigt hierop aanspreken; hij heeft er eerst voor gepleit om geen moties in te dienen.

Burgemeester Breuer geeft aan dat het college mogelijk nog op de nieuwe en de gewijzigde moties wil reageren. Zij geeft eerst het woord aan de partijen.

Mevrouw Weijts (GroenLinks) legt uit dat bij motie 5, bij overwegingen is toegevoegd: 'snel inzicht op de belangrijkste punten, jeugd gaat boven volledigheid'. Bij 'verzoekt het college', is toegevoegd: 'deze doorontwikkeling op een wijze te doen die meer eenvoud, focus en transparantie kent dan het gepresenteerde concept'.

De heer Nederstigt (ChristenUnie) spreekt de ingediende moties uit:

Motie 18

Overwegende dat,

- reclameborden als horizonvervuilend gezien kunnen worden;
- reclameborden bovendien geen correlatie hebben met maatschappelijke doelstellingen;

Roept het college op,

voor het genereren van extra inkomsten uitsluitend uit te gaan van opbrengsten die verbandhouden met het maatschappelijke doel waaraan ze verbonden kunnen worden.

En roept het college ook op

het genereren van extra inkomsten door reclameborden in elk geval niet mee te nemen.

Motie 19

Overwegende dat,

- de kaasschaafmethode het college geen duidelijke keuzes laat maken;
- de kaasschaafmethode bovendien sommige programma's onevenredig zou kunnen benadelen,

Roept het college op,

de kaasschaaf als generiek besparingsmiddel te schrappen.

Motie 20 over besparingen voor het terugdringen van externe inhuur

Overwegende dat,

- er door het college geen voorstellen zijn gedaan die ingaan op de eigen bedrijfsvoering,

Overwegende dat,

- externe inhuur al langer een belangrijk thema is binnen onze gemeente,

Roept het college op, besparingsvoorstellen mee te nemen voor wat betreft specifiek de externe inhuur en dat ook in de jaren waarover de begroting straks gaat, dus 2020-2021 en 2021-2022, te monitoren zodat we ook kunnen zien of dat daadwerkelijk uitgevoerd wordt.

Motie 21 over preventie

wil aan de vier richtingen een vijfde richting toevoegen, een soort uitgestelde besparing. Dit gaat om initiatieven die nu om een extra investering vragen, maar waarvan te verwachten is dat die op termijn geld gaan besparen; dit is met name bij Jeugdzorg een belangrijk thema. Dan wel investeringen waarvan te verwachten is dat die op redelijke termijn worden terugverdiend. In de begroting zouden voorstellen moeten komen waaruit blijkt dat er gelden moeten worden vrijgemaakt uit de algemene reserve.

Wethouder Brekelmans merkt op dat het bij de zojuist ingediende motie over externe inhuur onduidelijk is of dit gaat over bedrijfsvoering, financiën of P&O en hij vraagt of in de motie wordt gesteld dat externe inhuur niet meer wordt toegestaan. Hij geeft aan dat externe inhuur meestal plaatsvindt voor specifieke beleidsonderdelen, bijvoorbeeld het maken van een Centrumvisie en hij vindt het lastig om over de motie iets over te zeggen. Hij geeft aan dat de vijfde vorm om te bezuinigen al in een van de andere vier zit, maar wil de motie wel steunen.

De heer Nederstigt (ChristenUnie) antwoordt dat het erom gaat dat het college in de besparingsvoorstellen externe inhuur meeneemt en hij wil graag zien waar dit in zit.

Wethouder Brekelmans weet niet of de ChristenUnie specifiek wil besparen op externe inhuur of zeggen: besparing op externe inhuur kan voorkomen op het lijstje van voorstellen voor besparing van het college. Dat laatste wil hij wel toezeggen.

De heer Nederstigt (ChristenUnie) zegt dat de eerste optie bedoeld is.

Wethouder Brekelmans raadt die optie af. Hij geeft zijn reactie op de gewijzigde moties 8 en 14. In motie 8 leek schrappen van oud beleid waardoor nieuw beleid kan worden gefinancierd, de enige optie om te besparen, maar het is nu een stappenplan geworden met als laatste mogelijkheid geld uit de algemene reserve halen. Het college kan de motie door deze verandering steunen. Hij geeft aan dat als in motie 14 wordt gevraagd bij gemeenschappelijke regelingen op de agenda te zetten dat een trap-op-trap-af-regime wenselijk is als een inspanningsverplichting, en er per GR kan worden gekeken wat er mogelijk is, hij deze kan steunen.

Mevrouw De la Rie (VVD) bevestigt dat dit inderdaad de intentie is.

Wethouder Van Kempen geeft aan dat hij niet goed kan reageren op de gewijzigde motie van GroenLinks. Hij heeft opgevangen dat de uitwerking wat betreft Jeugd transparanter moet dan in de monitor is gepresenteerd. Hij betreurt deze wijziging; de niet-gewijzigde motie kon hij steunen, maar deze motie niet want er moet dan overgestapt worden op een andere methodiek.

Mevrouw Wietsma (CDA) vindt het ook lastig om de wijziging te begrijpen. Aangegeven wordt dat de motie inmiddels in de mail staat.

De heer Verhoeff (GroenLinks) vraagt om een schorsing om alles door te lezen.

Burgemeester Breuer schorst de vergadering voor enige minuten.

- **Schorsing**
- **Heropening**

Burgemeester Breuer heropent de vergadering.

De heer Verhoeff (GroenLinks) wijst op een wijziging in motie 13 over een strategisch adviseur duurzaamheid; na de eerste bullet staat: 'wij verzoeken het college voor de jaren 2019-2021 een strategisch adviseur duurzaamheid aan te trekken', onder voorbehoud dat het hier gaat om een

loondienstverband en niet om externe inhuur.

Mevrouw Weijts (GroenLinks) legt uit dat bij motie 5 is geschrapt bij 'Verzoekt het college': 'deze doorontwikkeling op een wijze te doen die meer eenvoud, focus en transparantie kent dan het gepresenteerde concept' en erbij is gekomen na de zin 'de eenmalige kosten van deze investering te dekken uit het rekening-resultaat van 2018': 'na deze voor te leggen aan de raad'.

Wethouder Van Kempen steunt de motie.

Burgemeester Breuer deelt mee dat motie 10 is ingetrokken.

In de tweede termijn worden de moties besproken en tevens stemverklaringen afgegeven. Daarna volgt stemming.

- **Tweede termijn**

Stemming raadsvoorstel

Burgemeester Breuer vraagt of het raadsvoorstel, de Kadernota, stemming behoeft.

De raad stemt unaniem in met de Kadernota.

Stemverklaringen raadsvoorstel

Mevrouw Groenendaal (GroenLinks) geeft aan dat haar fractie akkoord gaat met de Kadernota met de aantekening dat de partij veel moeite heeft met de vele p.m.-posten.

Mevrouw Alkemade (CDA) en mevrouw De la Rie (VVD) sluiten zich bij deze woorden aan.

Stemmingen moties

Motie 2

Voor de motie zijn 12 stemmen, tegen de motie zijn 11 stemmen. Daarmee is de motie aangenomen.

Motie 3

Voor de motie zijn 23 stemmen, tegen de motie zijn 0 stemmen. Daarmee is de motie aangenomen.

Stemverklaring motie 3

De heer Verhoeff (GroenLinks) zegt de financiering te missen.

De heer Van Duijvenbode (Trilokaal) sluit zich aan bij de woorden van de heer Verhoeff en steunt de motie maar heeft moeite met het dwingende karakter. Hij hoopt dat dit bij de uitvoering niet te veel op de voorgrond komt.

Motie 4

Voor de motie zijn 16 stemmen, tegen de motie zijn 7 stemmen. Daarmee is de motie aangenomen.

Stemverklaringen motie 4

De heer Braggaar (VVD) verklaart dat de VVD de enige is die tegen deze motie stemt: omdat dit al beleid is, is deze overbodig.

Mevrouw Jasperse (Trilokaal) geeft aan dat de partij de motie steunt, maar in de notitie van het college staat dat dit beleid wordt ingezet in 2019. Zij vindt het een goede overlap.

Mevrouw Wietsma (CDA) meent dat dit beleid nog niet wordt uitgevoerd in Teylingen, er is dringend behoefte aan een PLH-jeugd die bij de JGT's plaatsneemt en huisartsen worden daardoor ontlast.

De heer Verhoeff (GroenLinks) verklaart dat hij bij motie 3 zei dat de financiële dekking ontbrak, maar deze tekst stond er wel en hij biedt daarvoor zijn verontschuldiging aan. Bij motie 4 echter geldt dit wel.

Motie 5

Voor de motie zijn 20 stemmen, tegen de motie zijn 3 stemmen. Daarmee is de motie aangenomen.

Motie 6

Voor de motie zijn 10 stemmen, tegen de motie zijn 12 stemmen. Daarmee is de motie verworpen.

Motie 7

Voor de motie zijn 13 stemmen, tegen de motie zijn 10 stemmen. Daarmee is de motie aangenomen.

Stemverklaring motie 7

De heer Welters (Trilokaal) vraagt zich af welk oud beleid wordt ingeleverd om het nieuwe beleid te financieren en zijn partij ondersteunt de motie daarom niet.

Motie 8

Voor de motie zijn 12 stemmen, tegen de motie zijn 11 stemmen. Daarmee is de motie aangenomen.

Stemverklaringen motie 8

De heer Scholten (CDA) vindt het een opmerkelijke motie van de VVD en merkt op dat de partij in een spagaat zit als het gaat om het omgaan met de algemene reserve. Aan de ene kant zijn er de oplopende tekorten, maar aan de andere kant heeft men geen moeite met een niet-sluitende begroting en dekking van het tekort uit de algemene reserve en men neemt geen moeite om als vierde stap van de oplossingsrichtingen de financiële positie te versterken door de algemene reserve in te zetten.

Burgemeester Breuer vraagt met nadruk om een stemverklaring en om het debat achterwege te laten.

De heer Scholten (CDA) stemt niet in met de motie omdat de gemeente op deze manier in een keurslijf wordt geperst terwijl de raadsleden hierover heel goed afzonderlijk kunnen besluiten.

De heer Nederstigt (ChristenUnie) constateert dat de partij de motie in deze vorm niet steunt.

Burgemeester Breuer wijst erop dat er al over de motie is gestemd.

Mevrouw De Vries (CDA) dacht ook dat er nog discussie mogelijk was.

Burgemeester Breuer meent dat zij de raad altijd vraagt om toestemming voor de voorgestelde procedure en die was stemming in de tweede termijn. Tevens wijst zij erop dat opnieuw stemming van motie 8 niet meer mogelijk is.

Mevrouw De Vries (CDA) wil toch opmerken dat bij motie 9 staat: 'nog nader te bespreken' en vindt dat er iets niet klopt.

De heer Van der Ploeg (D66) verklaart dat D66 tegen stemt omdat dit de vrijheid van het college beperkt om met nieuw beleid te komen. Op het moment dat men komt met nieuw beleid, gaat dit naar de raad en die kan beslissen of daarvoor budget beschikbaar wordt gesteld.

Motie 9

Voor de motie zijn 20 stemmen, tegen de motie zijn 3 stemmen. Daarmee is de motie aangenomen.

Stemverklaringen motie 9

De heer Scholten (CDA) verklaart akkoord te zijn met de motie maar is tegen de inzet van externen. Hij wil wel gratis advies van de VNG en onderzoeken welke ervaringen andere gemeenten hebben.

De heer Van der Ploeg (D66) verklaart niet akkoord te zijn met de motie omdat dit meegenomen kan worden in de Kadernota 2020 en omdat er meerdere bestedingsdoelen mogelijk zijn en het daarom niet nodig is om duurzaamheidsinvesteringen nu vast te leggen.

Motie 11

Voor de motie zijn 9 stemmen, tegen de motie zijn 14 stemmen. Daarmee is de motie verworpen.

Motie 12

Voor de motie zijn 23 stemmen, tegen de motie zijn 0 stemmen. Daarmee is de motie aangenomen.

Stemverklaringen motie 12

De heer Verhoeve (VVD) stemt voor maar wil de motie betrekken bij de duurzaamheidsmonitor

conform de motie van VVD en D66.

De heer Van Swieten (Trilokaal) sluit zich aan bij de woorden van de heer Verhoeve.

Motie 13

Voor de motie zijn 12 stemmen, tegen de motie zijn 11 stemmen. Daarmee is de motie aangenomen.

Motie 14

Voor de motie zijn 20 stemmen, tegen de motie zijn 3 stemmen. Daarmee is de motie aangenomen.

Motie 17

Voor de motie zijn 22 stemmen, tegen de motie is 1 stem. Daarmee is de motie aangenomen.

Motie 18

Voor de motie zijn 6 stemmen, tegen de motie zijn 17 stemmen. Daarmee is de motie verworpen.

Stemverklaring motie 18

Mevrouw De la Rie (VVD) vindt dit niet de normale procedure en was daar graag over in debat gegaan als daarvoor meer tijd was geweest en stemt tegen de motie.

Motie 19

Voor de motie zijn 6 stemmen, tegen de motie zijn 17 stemmen. Daarmee is de motie verworpen.

Stemverklaring motie 19

De heer Verhoeff (GroenLinks) verklaart dat de partij in de algemene beschouwingen duidelijk heeft gemaakt dat de partij het college vertrouwt in het zuiver omgaan van de methodiek en heeft daarom tegen gestemd.

Motie 20

Voor de motie zijn 6 stemmen, tegen de motie zijn 17 stemmen. Daarmee is de motie verworpen.

Stemverklaringen motie 20

Mevrouw Alkemade (D66) stemt tegen omdat dit als kader aan het college is meegegeven in de algemene beschouwingen.

Mevrouw Wietsma (CDA) sluit zich hierbij aan en voegt toe dat het niet gaat om vervangings-externen, als mensen ziek zijn. Het gaat vooral om inhuur van externen voor projecten waar gewoon ambtenaren voor in huis zijn.

De heer Nederstigt (ChristenUnie) geeft aan dat hij de motie heeft ingediend om het college te helpen.

Mevrouw Groenendal (PvdA) heeft tegengestemd omdat de raad al aan het college heeft meegegeven hoe zij hierover denkt en ook omdat de motie te elfder ure is ingediend waardoor het onduidelijk is waar het college mee wordt opgezaald.

Motie 21

Voor de motie is 1 stem, tegen de motie zijn 22 stemmen. Daarmee is de motie verworpen.

8. Beantwoording schriftelijke vraag aanvraag kapvergunning en motie Fasering in voorgenomen kap kastanjabomen

Burgemeester Breuer geeft aan dat de wethouder de vraag mondeling zal beantwoorden.

Wethouder Ten Boden heeft de raad dit weekend informatie gestuurd. De toezegging onder vraag 4, heeft de wethouder uitgevoerd, dit is helaas meegenomen in een publicatie maar gister in De Teylinger gecorrigeerd. De wethouder was op de hoogte. De vergunning was aangevraagd en nodig volgens de planning zodat hiermee eind van het jaar kon worden begonnen. De totale tijd voor het aanvragen van de vergunning is 14 weken en de vergunning is niet afgegeven.

De heer Verhoeff (GroenLinks) geeft toe dat de vragen zijn beantwoord maar benadrukt dat zijn zorgen hiermee niet zijn weggenomen. Hij geeft aan dat de omgevingsvergunning op 14 juni is

aangevraagd en de wethouder zegt hiervan op de hoogte te zijn. Hij vindt het vreemd dat de wethouder hiervan vier dagen na het afgeven van de omgevingsvergunning geen melding maakte, staande de vergadering, en dan daar aankondigt dat hij er een streep doorheen zal halen. Hij vraagt de wethouder om uitleg.

Burgemeester Breuer wijst erop dat de vragen van GroenLinks formeel zijn beantwoord, als de wethouder dat ook vindt, verwijst zij het delen van de zorgen van de heer Verhoeff naar de commissievergadering.

Wethouder Ten Boden wil niet dat er onduidelijkheid blijft bestaan. Hij was bekend met de aanvraag en tijdens de vergadering heeft hij aangegeven ervoor te zorgen dat er geen kapvergunning zou komen. Hij dacht dat die mededeling voldoende was en hij heeft de aanvraag laten intrekken.

De heer Verhoeff (GroenLinks) geeft aan het onderwerp niet te willen agenderen voor een commissievergadering en is blij dat de VVD, D66, CDA met GroenLinks een motie hierover hebben ingediend.

- **Eerste termijn**

De heer Beijk (VVD) geeft aan dat het een emotioneel onderwerp is en de bedoeling is middels de motie eenheid en klaarheid te geven. Het onderwerp is al vaker aan de orde geweest en de gemeente is er tot nu toe niet in geslaagd om duidelijkheid of rust te bieden aan omwonenden en raadsleden. De motie doet namens de vier partijen een oproep aan het college om ervan uit te gaan dat bomen die veilig zijn, dat wil zeggen een levensbestendigheid van vijf jaar of langer hebben, niet ter discussie staan, anders dan dat dit in participatie van omwonenden wordt besproken. Zodra het college kennis heeft van onveilige bomen, is het de plicht van het college om maatregelen te nemen en de inwoners daarover te informeren. Deze lijn zou in toekomstige situaties ook moeten worden toegepast want er is te lang onduidelijkheid geweest en de indruk bestond dat te veel gezonde bomen zouden worden gekapt zonder instemming van bewoners.

Wethouder Ten Boden legt uit dat het uitgangspunt van de gemeente veiligheid voor de inwoners en in de openbare ruimte is. Het college meende dat hiervoor een goed traject was gestart, maar er bleek veel onduidelijkheid. Er is begonnen met een pilot om de veiligheidsrisico's beter te kunnen duiden. Daar zitten kosten aan vast. Deze motie maakt een beter bomenbeleidsplan mogelijk zodat het voor de inwoners duidelijk is wat het beleid inhoudt. De inwoners worden in de pilot meegenomen. Hij ondersteunt de motie.

Mevrouw De Vries (CDA) bedankt de wethouder voor de excuusbrief die hij dit weekend aan de raad zond. Zij vindt dat hij de brief beter aan de inwoners had kunnen sturen omdat er geen recht is gedaan aan participatie van omwonenden. Op de schriftelijke vragen die de partijen namens de inwoners hebben gesteld, is nauwelijks antwoord gegeven. Zij vraagt de wethouder en het college om verbetering te brengen in dit proces.

Mevrouw Groenendaal (PvdA) sluit zich aan bij de woorden van mevrouw De Vries. Het college belijdt dat participatie belangrijk is maar door deze handelwijze komt de gemeente op achterstand. De partij stemt voor de motie.

Burgemeester Breuer concludeert dat er geen behoefte is aan een tweede termijn.

Stemming motie

Voor de motie zijn 23 stemmen, tegen de motie zijn 0 stemmen. Daarmee is de motie aangenomen.

9. Sluiting

Burgemeester Breuer sluit de vergadering.